

RAJZ-ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA FAKULTÁCIÓ

Helyi tanterv

11-12 évfolyam

A rajz fakultáció elsődleges célja a rajz és vizuális kultúra középszintű érettségire való felkészítés. A helyi tanterv a részletes érettségi vizsgakövetelményre épül.

A vizuális kultúra középszintű érettségi vizsga követelményeinek teljesítése azt tanúsítja, hogy a vizsgázó az általános műveltséghez szükséges vizuális ismeretek birtokában van, megfelelő jártasságokkal, készségekkel, képességekkel rendelkezik mind a vizuális alkotás, mind a befogadás területén, mely alkalmassá teszi a mindennapi életben szükséges ismeretek felhasználására, és azok képesség szintű alkalmazására.

A részletes vizsgakövetelmény támaszkodik a kerettantervi követelményekre, de a rajz és vizuális kultúra tantárgyból meghaladja azt. Az érettségi vizsgakövetelmények teljesítésének érdekében, a szabadon felhasználható órakeret terhére, 11-12. évfolyamon az iskolának további - törvénybe foglalt - óraszámot kell biztosítania az adott tantárgyból az érettségi vizsgára felkészülők számára. Iskolánkban a fakultációs órakeret heti két óra.

A rajz és vizuális kultúra részletes követelményrendszere az alkotásra és a befogadásra épül. Ez a két fő tevékenységterület került felosztásra 11 és 12. évfolyamon.

11. évfolyam

(74 óra)

	Alkotás
Témakörök	Tartalom
1. Vizuális nyelv 18 óra	1. A vizuális nyelv alapelemei. A pont, vonal, sík- és térforma, felület, technikának és adott célnak megfelelő használata. - Vonal: Legalább háromféle minőségű (különböző vastagságú, tónusú, karakterű), a választott eszköznek megfelelő vonal következetes használata szabadkézi rajzban. - Sík és térforma: Modell alapján készített leképező jellegű munkában sík és térforma pontos visszaadása. - Tónus, szín: Modell alapján készített leképező jellegű munkában (rajz, festés, vegyestechnika) legalább négy különböző tónusfokozat következetes alkalmazása. Adott színek pontos kikeverése. - Tér: A célnak legmegfelelőbb térábrázolási módok kiválasztása. 2. A vizuális nyelvi elemek elrendezése - Kompozíció, (konstrukció): Az adott célnak (közlés, kifejezés, alkotás) megfelelő nyitott és zárt kompozíciós elrendezés létrehozása. - Kontraszt, harmónia: Kontrasztokkal (szín, tónus, forma, méret, felület) történő kiemelés használata az értelmező ábrázolásban. Színharmóniák, színtonális kontrasztok (fény-árnyék, hideg-meleg, komplementer, magábanvaló, szimultán, mennyiségi, minőségi) tudatos használata. 3. Vizuális nyelv és kontextus - A vizuális nyelv eszközeinek használata különböző kontextusban a kifejező jellegű munkákban.

2. Technikák 18 óra	Adott technika adekvát használata. - Rajzolás: Szabadkézi rajz készítése ceruzával, illetve ecsettel, tollal. Egyszerű műszaki jellegű rajz készítése ceruzával. - Festés: Festés akvarellal, temperával. - Montázs-, kollázskészítés. - Nyomtatás: Legalább egy kézi sokszorosító eljárás (nyomtatás) alkalmazása (pl. papírmetszet, linómetszet). - Makettezés, modellezés: Makettkészítés - létező tárgy, épület lekicsinyített másának elkészítése. - További technikák Egy további szabadon választott technika alkalmazása (pl. mintázás, fotó, videó, számítógép, vegyes technikák, kézműves technikák).
--	---

3. Ábrázolás, látványértelmezés 20 óra	1. Formaértelmezés - Arány: Ábrázoló jellegű rajz készítése során természeti és mesterséges formák karakterét meghatározó főbb, a felismerhetőséget biztosító arányok helyes megfigyelése és visszaadása. - Forma, alak, karakter: Ábrázoló jellegű rajz készítése során a látvány formáját meghatározó főbb, a felismerhetőséget biztosító jegyek megfigyelése és helyes visszaadása (befoglaló forma, körvonal). - Szerkezet, felépítés, működés Egyszerű tárgyak felépítését, formakapcsolatait bemutató rajz készítése (pl. szabásrajz, szerkezeti vázlat). 2. Térértelmezés - Téri helyzetek: Téri helyzetek egyszerű, értelmező jellegű ábrázolása. Tárgyak, objektumok egymáshoz viszonyított téri helyzetének pontos megjelenítése látvány alapján két és három dimenzióban. - Nézőpont Az adott célnak megfelelő nézőpont kiválasztása. Látvány alapján tárgyak, objektumok ábrázolása során a nézőpont következetes megtartása. - Terméltség: Beállítás alapján a fény-árnyék hatások segítségével a terméltség érzékeltetése szabadkézi rajzban és festéssel. - Térábrázolási konvenciók: Ábrázoló jellegű szabadkézi rajzban választott térábrázolási rendszer következetes alkalmazása. Egyszerű beállításról a kétirányponos perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazása szabadkézi rajzban. Beállításról vagy a látvány axonometrikus képéből az adott tárgy vetületi rajzának elkészítése (Monge-rendszerben) szabadkézi rajzban. 3. Színértelmezés - Szín- és fényviszonyok: Beállítás alapján szín és fényviszonyok helyes visszaadása szabadkézi rajzban és festéssel. 4. Mozgásértelmezés
---	--

4. Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás 18 óra	- Nézőpont - Térviszonyok - Kompozíció: Ornamentális és képi kompozíció létrehozása látvány alapján vagy elképzelés alapján. - Színhatás - Érzelmek, elvont gondolatok: Érzelmek, lelkiállapotok, elvont gondolatok értelmezhető vizuális kifejezése szabadon választott vizuális formában. - Folyamat, mozgás, idő: Folyamat, történet bemutatása értelmezhető képsorokban (pl. képregény). - Kép és szöveg: Adott kép/ek és szövegrészek egymáshoz viszonyított, a célnak megfelelő elrendezése adott képmezőben, hagyományos technikával vagy számítógéppel. Adott tartalomnak leginkább megfelelő betűtípus kiválasztása és kompozíció kialakítása hagyományos technikával vagy számítógéppel. - Vizuális információ: Vizuális jelek, szimbólumok egyértelmű, következetes használata (pl. magyarázó-közlő rajzokon). Nem vizuális természetű konkrét információk (pl. számszerű adatok: hőmérséklet-ingadozás, népességváltozás) értelmezhető, képi megjelenítése (pl. grafikonon, diagrammal). Színkódok következetes alkalmazása a magyarázó-közlő ábrázolásban. - Tárgyak és környezet: Adott funkcióra egyszerű tárgy, csomagolás tervezése, tervvázlatokból a legalkalmasabb kiválasztása, a kiviteli terv elkészítése rajzban. Külső és belső terek különböző funkcióra történő berendezésének, átalakításának megtervezése két, illetve három dimenzióban. Egyszerű tárgy készítése szabadon választott kézműves technikával.

12. évfolyam

(64. óra)

Befogadás	
Témakörök	Tartalom
1. Vizuális eszközök 12 óra	1 Megjelenítés sajátosságai - Vizuális nyelvi elemek: A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb eszközeinek (pont, vonal, sík- és térformák, felület, tónus, szín, szerkezet/kompozíció, képi motívumok) a vizuális közlésben, kifejezésben betöltött szerepének ismerete és használata az elemzés során. - Térábrázolási módok: A legjellegzetesebb térábrázolási módok felismerése, és lényegének ismerete. A termélység-megjelenítés különböző módjainak ismerete. - Vizuális minőségek: Vizuális minőségek differenciált megkülönböztetése szóbeli közlésekben is (pl. tónus/szín; alak/forma; textúra/faktúra/struktúra megkülönböztetése). - Látványértelmezés: A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők (pl. nézőpont, arányok, képelemek egymáshoz való viszonya) lényegének, jelentésének ismerete és alkalmazása az elemzés során. - Kontraszt, harmónia: A színharmóniák, szíkontrasztok (fény-árnyék, hideg-meleg, komplementer, magábanvaló, szimultán, mennyiségi, minőségi) felismerése. - Kontextus: A vizuális közlési, kifejezési eszközök jelentését meghatározó összefüggések - kontextus - felismerése és használata, értelmezés, elemzés során. 2 Technikák - A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb technikáinak felismerése. A legfontosabb technikák közlésben, kifejezésben betöltött szerepének ismerete és használata az elemzés során.

2. Vizuális kommunikáció 12 óra	- Folyamat, mozgás, idő: Időt, mozgást, változást rögzítő vizuális (álló és mozgóképi) megjelenítési módok ismerete és összehasonlítása. - Kép és szöveg - Vizuális információ: A köznapi és művészi vizuális közlésekben előforduló legfontosabb jelek, jelzések, jelképek, motívumok megfelelő verbális értelmezése. A köznapi közlésekben (pl. műszaki rajz, folyamatábra) leggyakrabban előforduló vizuális információk értelmezése. - Tömegkommunikáció: A tömegkommunikáció legfontosabb (auditív, vizuális, audiovizuális) eszközeinek, leggyakoribb formáinak ismerete és megkülönböztetése. A legfontosabb médiakategóriák (nyomtatott és elektronikus médiumok) kommunikatív és esztétikai hatásának ismerete. - Fotó, mozgókép: Fotóelemzés megadott szempontok szerint. A fotó legfontosabb műtípusainak (emlékfotó, szociofotó, sajtófotó, művészfotó) ismerete. A film műtípusainak ismerete (ismeretterjesztő, dokumentum, játékfilm, kísérleti film, reklám). Álló és mozgóképi reklámanyag képi hatásának elemzése.
3. Tárgy- és környezetkultúra 12 óra	- Forma- és funkcióelemzés: A tárgyból leolvasható információk ismerete. Különböző korokból és kultúrákból származó tárgyak, objektumok (pl. épület, építmény) funkció- és formaelemzése. Tárgyak, épületek stílusjegyek alapján történő besorolása, csoportosítása. - Tervezési folyamat A tervező-, alkotófolyamat lépéseinek (kutatás, motívumgyűjtés, vázlatkészítés, modellezés, kipróbálás, tervdokumentáció-készítés) ismertetése egy konkrét példán keresztül. - Kézműves és ipari tárgykultúra: Egy tárgy (múltbeli, más kontinensről, kultúrából származó) elemző vizsgálata. - Népművészet: A tárgyi néprajz és a népművészet fogalmának ismerete. A magyar népművészet legfontosabb sajátosságainak ismerete.

4. Kifejezés és képzőművészet 28 óra	- Művészeti ágak: Művészeti ágak (képzőművészet, építészet és alkalmazott művészetek) legfontosabb jellemzőinek ismerete. - Műfajok: A képzőművészet kétdimenziós (festészet, fotó, grafika), háromdimenziós műfajainak (szobrászat, installáció, land art) és időbeli kifejezéssel is bíró műfajainak (mobil szobor, happening, video, multimédia) ismerete. - Művészettörténeti korszakok, stíluskorszakok A művészet nagy stíluskorszakainak, irányzatainak (őskor, ókor, középkor, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, romantika, realizmus, impresszionizmus, posztimpresszionizmus, historizmus, szecesszió, szimbolizmus, fauvizmus, expresszionizmus, futurizmus, kubizmus, dadaizmus, szürrealizmus, absztrakt irányzatok, pop-art, konceptuális művészet, transzavantgard/posztmodern, valamint az Európán kívüli kultúrák közül India, Kína, Japán művészete és a prekolumbián kultúrák) legfontosabb jellemzőinek ismerete. - Stílusjegyek - Alkotások és alkotók: A legismertebb alkotások és alkotók (lásd Műtárgylista) ismerete, felismerése és stílusmeghatározása. - Műelemző módszerek: A következő műelemző módszerek ismerete és alkalmazása. Stílustörténeti, forma-funkció, forma-tartalom, összehasonlító és ikonográfiai elemzés. - A mű tárgyi és kulturális környezete: Vizuális közlések, tárgyak, műalkotások jelentését meghatározó tárgyi és kulturális környezeti összefüggések jelentőségének felismerése. - A műalkotások létrehozásában szerepet játszó tényezők és összefüggések ismertetése (pl. kulturális környezet, megrendelői igény, alkotói beállítottság, technikai feltételek).